

Barbara Głowska
Biblioteka Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Staże zagraniczne bibliotekarzy Biblioteki SGH w Warszawie, a wśród nich wyjazd studyjny autorki do Cardiff

*Nic dwa razy się nie zdarza i nie zdarzy.
Z tej przyczyny zrodziłyśmy się bez wprawy
i pomrzemy bez rutyny.....*

Wisława Szymborska

Słowa kluczowe: bibliotekarze, staże zawodowe, podróże motywacyjne, podróże służbowe kształcenie, uczenie się przez całe życie, informacja naukowa

Jestem bibliotekarką z długim stażem zawodowym. Pracuję w Oddziale Informacji Naukowej Biblioteki Szkoły Głównej Handlowej, od niedawna na kierowniczym stanowisku. Trzy lata temu na łamach „Biuletynu EBIB” relacjonowałam swój pobyt w Bibliotece Uniwersytetu w Cardiff, stolicy Walii, gdzie razem z sześcioma osobami z krajów UE brałam udział w specjalnym programie dla pracowników bibliotek¹. Był to czterodniowy mityng naukowy, podczas którego odbywały się wykłady, szkolenia i warsztaty dotyczące systemu bibliotekarskiego Wielkiej Brytanii, spotkanie, rzecz można, inauguracyjne. Przez te lata program na stałe wszedł do harmonogramu zajęć tutejszych bibliotekarzy. I oto w kwietniu roku 2012 znalazłam się ponownie na uniwersytecie w Cardiff, tym razem jako jedna z dwanaściorga uczestników szkolenia.

*Fot. 1. Uniwersytet w Cardiff
Fot. B. Głowska*

---

¹ GŁÓWKA, B. Wrażenia z pobytu w Cardiff University: stare i nowe w unijnych bibliotekach. W: *Biuletyn EBIB* [on-line]. 2009, nr 5 (105) [Dostęp 30.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ebib.info/2009/105/a.php?glowka>.

Zaznaczam, że przyjechałam obejrzeć nowości. Jak mówi poetka: *Nic dwa razy się nie zdarza*, nowa rzeczywistość nigdy nie jest taka sama jak wcześniej. Można to odnieść do rzeczywistości biblioteki będącej przecież w pewnym sensie żywym organizmem. Na wyjazd namówiła mnie organizatorka pierwszego mityngu, Sonja Haerkoenen, już na stałe związana z organizacją spotkań. Potem wszystko potoczyło się szybko. Myślę, że to dobrze, iż my, bibliotekarze, po wejściu Polski do Unii Europejskiej możemy korzystać z praktyk zagranicznych w wybranych przez siebie bibliotekach i konfrontować swoje doświadczenia z opiniami kolegów z innych krajów. W realizacji zamierzeń szkoleniowo-wyjazdowych pomocne są rozmaite programy edukacyjne, jak np. Erasmus, DEEP (Database on Educational Exchange Programmes), Study in Europe.

Bibliotekarze z SGH korzystają z wyjazdów w ramach programu Erasmus (którego nazwa nawiązuje do imienia Erazma z Rotterdamu i dla mnie jest synonimem uczenia się przez całe życie). W SGH stażami zagranicznymi zajmuje się Centrum Rozwoju Programów Międzynarodowych (CRPM). Zasadniczo od czterech lat notujemy nasilenie krótkoterminowych wyjazdów stażowych pracowników SGH. W roku akademickim 2008/2009, gdy w szkole ogłoszono konkurs na udział w zagranicznych stażach, wszystkie osoby z biblioteki, które się zgłosiły, uzyskały akceptację swoich projektów wyjazdowych. W następnych latach było podobnie. Szkolenie w ramach Erasmus odbyło już bardzo wiele osób z biblioteki. Ja sama trzy razy wyjeżdżałam na staż. Latem 2008 r. odwiedziłam Londyn (British Library of Political and Economic Science) i dwukrotnie byłam w Cardiff: po raz pierwszy w 2009 r., po raz drugi w kwietniu 2012 r. Stażyści z Biblioteki SGH byli już w wielu miejscach: w Sztokholmie, Wilnie, Kownie, Pardubicach, Pradze, Warnie, Kijowie, Leuven w Belgii i w Londynie, w Bibliotece Narodowej. Na SGH obowiązują stałe procedury wyjazdowe.

W CRPM zgłasza się chęć wyjazdu, przy czym konieczna jest akceptacja dyrektora biblioteki. Następnie trzeba nawiązać kontakt (w języku angielskim) z biblioteką, w której chce się odbyć staż, i ustalić termin. Jeśli angielski nie jest zbyt płynny, można wybrać taki kraj, gdzie jest możliwość porozumienia się w innym języku. Nim dojdzie do wyjazdu, w Centrum Rozwoju Programów Międzynarodowych należy przedstawić zgodę na odbycie szkolenia placówki, z którą nawiązało się kontakt. Jest to właściwie imienne zaproszenie, w moim wypadku wystarczyło przedłożenie korespondencji e-mail z Cardiff. Wypełnia się w języku angielskim specjalne formularze i podaje cel — bibliotekę europejską, w której ma się odbywać staż. Należy zabrać umowę z Erasmusem, podpisaną przez władze SGH. W trakcie stażu bibliotekarz otrzymuje pisemne potwierdzenie odbycia szkolenia i po powrocie zostawia je w Centrum. Następnie pisze sprawozdanie w wersji papierowej i elektronicznej, a potem zostają już tylko wspomnienia.

Kwietniowy Erasmus Staff Development Programme tym razem zaplanowano na pięć dni, od 16 do 20 kwietnia. Pierwszego dnia zapoznaliśmy się z pracą Biblioteki Wydziału Sztuki i Nauk Społecznych (Arts and Social Studies Library, jednej z sieci autonomicznych, ale współpracujących ze sobą bibliotek uczelnianych, miejsca większości spotkań). Stwierdzam z podziwem, że w bibliotece podjęto nowe

inicjatywy, m.in. w zakresie umiejętnego przekazywania informacji użytkownikom (z ang. *information literacy*). Odbyliśmy tam spotkanie z dwoma bibliotekarzami obsługującymi we wszystkie dni robocze, w godzinach od 9.00 do 17.00, okienko dialogowe „Zapytaj bibliotekarza na żywo” („Ask a librarian live”). Znajduje się ono na stronie WWW biblioteki i jest przykładem popularnej formy komunikacji z czytelnikiem. W roku 2011 zarejestrowano 2819 czatów z użytkownikami. Niektóre z nich, przytaczane przez wesołych bibliotekarzy Walijskich, były bardzo zabawne. Poza tym bibliotekarze przekazali nam wiele informacji dotyczących wykonywanej przez nich pracy. W bibliotece tej jako bibliotekarz dziedzinowy zatrudniona jest Sonja Haerkoenen. Dzień zakończył się wspólną integracyjną kolacją w miejscowej pizzerii.

Następnego dnia spotkaliśmy się ze starszą konsultantką odpowiedzialną za propagowanie *information literacy*, bibliotekarką Cathie Jackson. Cardiff University uczynił *information literacy* dyscypliną uniwersytecką. Dopracowano się nawet obszernego opracowania w na ten temat. Podręcznik do nauki informacji (*Handbook for Information Literacy Teaching*)² stanowi kompendium umiejętności informacyjnych pomocne bibliotekarzom przy prowadzeniu lekcji bibliotecznych.

W dydaktyce zaleca się stosowanie metody cefalońskiej (*cep*), polegającej na wspomaganiu się przy prowadzeniu zajęć różnymi środkami mnemotechnicznymi, jak kolorowe plansze z ważnymi tekstami, wideoklipy, muzyka. Miejscowi bibliotekarze twierdzą, że tą metodą można ożywić każdy, nie tylko bibliotekarski wykład. Jest zresztą stosowana także na innych uczelniach brytyjskich³. *Cephalonian method* to metoda aktywnej pracy z użytkownikiem. Nazwa pochodzi od greckiej wyspy Cefalonia, gdzie przebywała prywatnie jedna z bibliotekarek. Tam podpatrzyła, jak pewien przewodnik używał kolorowych kartek z nieskomplikowanym tekstem do opanowania grupy niesfornych turystów. Jego podopieczni czytali je, zanim wyruszyli zwiedzać kolejny obiekt. Głośne odczytywanie krótkich tekstów pomagało im wyciszyć się, skoncentrować i dzięki temu wynieść więcej ze zwiedzania. Decyzją bibliotekarzy dziedzinowych Cardiff University praktyka głośnego czytania przez osoby z grup ćwiczeniowych pytań zmuszających do myślenia stała się stałym elementem metody cefalońskiej. Stworzono także stronę WWW zawierającą m.in. bank wiedzy informacyjnej dla pracowników i studentów (*Information Literacy Resource Bank*). Ci ostatni odsyłani są do tekstu na stronie WWW pt. *Student Survival Guide to Writing a Good Essay*.

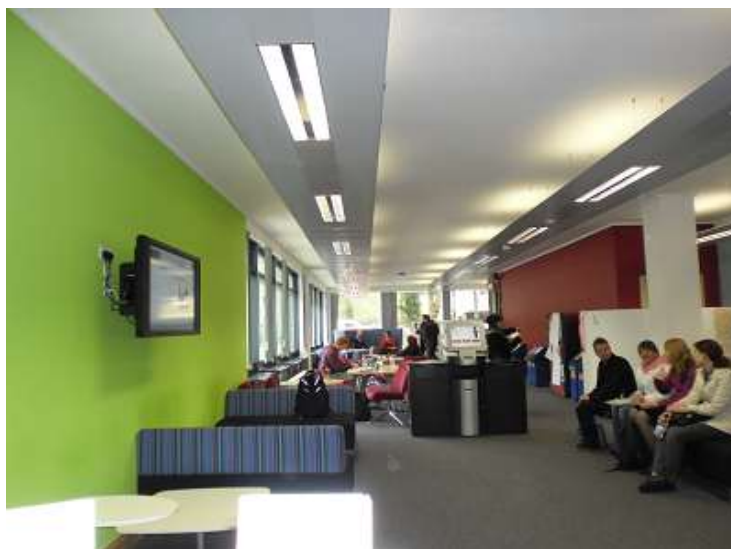
Zapoznano nas także z działalnością ogólnouczelnianego repozytorium ORCA (Organisational Repositories Cardiff Repository — Repozytoria Organizacyjne Miasta Cardiff). Zasoby repozytorium powiększane są rozmaicie, zarówno przez zespół obsługujący, jak i autorów — pracowników naukowych. Przeszukuje się strony WWW poszczególnych dydaktyków, żeby znaleźć najnowsze prace, powiększa się zasób

---

² Handbook for Information Literacy Teaching. W: *Information Services* [on-line]. Cardiff University [Dostęp 30.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cardiff.ac.uk/insrv/educationandtraining/infolit/hilt/>.

³ *Cephalonian Method* [on-line]. Cardiff University [Dostęp 30.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sconu.ac.uk/publications/newsletter/32/2.rtf>.

o informacje o nowych pracach naukowych i przeprowadzanych aktualnie pracach badawczych. Praktykowane jest też zasięganie informacji na temat nowości w poszczególnych katedrach uczelni. Osoba koordynująca całość preferuje otrzymywanie materiałów w trybie on-line. Repozytorium z Cardiff gromadzi dokumenty z dziedziny nauk wykładanych na całym uniwersytecie, a więc zakres treściowy zbioru jest ogólny. Osoba, która czuwa nad całością to menedżer strategiczny — pracownik, który w zakresie typowania do zbioru dokumentów z konkretnej dziedziny współpracuje z wieloma kompetentnymi w danej branży bibliotekarzami⁴. W Cardiff jest to Sonja Haerkoenen. Po lunchu odwiedziliśmy nowo otwartą Bibliotekę Medyczną (Health Library); w ofercie programowej uniwersytetu są także studia medyczne.

*Fot. 2. Biblioteka Medyczna (Health Library) w Cardiff — otwarta pod koniec 2011 roku.
Fot. 2. B. Główna*

Dzień trzeci przeznaczony został na wizyty w innych placówkach. Najpierw zwiedziliśmy Atrium — bibliotekę będącą częścią Uniwersytetu Glamorgana, która służy swoimi zbiorami studentom Wydziału Sztuk Pięknych. Dysponuje ona studium telewizyjnym i salą teatralną. Do najnowszych osiągnięć budownictwa bibliotecznego można zaliczyć kolejną zwiedzaną tego dnia bibliotekę, a mianowicie Cardiff Central Library, która jest niczym innym jak wybudowaną z rozmachem Biblioteką Publiczną w Cardiff.

---

⁴ ORCA [on-line]. Cardiff University [Dostęp 30.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://orca.cf.ac.uk>. Definicja: *Repozytoria instytucjonalne — internetowe powstają w związku z koncepcją pracy z użytkownikiem, z lat 2002–2005, określaną jako OAI (Open Access Initiative) — idea otwartego, natychmiastowego równego dostępu do osiągnięć nauki i kultury światowej dla wszystkich ludzi przy zachowaniu i poszanowaniu praw autorskich.* Open Acces. W: *Wikipedia* [on-line]. [Dostęp 04.05.2012]. Dostępny w World Wide Web: http://en.wikipedia.org/wiki/Open_access.

Fot. 3. Biblioteka Publiczna w Cardiff.
Fot. 3. B. Głowska

Biblioteka ta ma długoletnią tradycję, a w obecnym kształcie została otwarta dla użytkowników 14 marca 2009 r. Na sześciu kondygnacjach skupia się życie mieszkańców Cardiff. Są tu specjalne sale konferencyjne — z jednej z nich korzystaliśmy podczas naszej wizyty 19 kwietnia. Pierwsze piętro zajmują zbiory dziecięce, drugie — literatura piękna, wyżej dzieła z dziedziny historii sztuki i muzyki — jest tu nawet fortepian. Czwarte piętro gromadzi zbiory o charakterze naukowym. Na najwyższym piętrze mieszczą się zbiory w języku walijskim. Po lunchu poszczególni uczestnicy opowiadali o swoich miejscach pracy. Ja przedstawiłam w prezentacji, jak funkcjonuje w naszej bibliotece szkolenie on-line dla studentów pierwszego roku, rozwiązanie alternatywne dla miejscowej *information literacy*. Na koniec już indywidualnie zwiedziliśmy Muzeum Narodowe Walii.

Czwartkowe spotkania skupiły się na zasobach elektronicznych oraz na wyszukiwaniu i dostarczaniu informacji. Poznawaliśmy bazy danych dostępne na miejscu oraz ujednoczony dla całej sieci bibliotek katalog (Voyager Library Catalogue <http://library.cf.ac.uk>). Drugą część dnia wypełniły dalsze prezentacje poszczególnych bibliotekarzy stażystów. Podczas mojej pierwszej bytności w tym miejscu (w 2009 r.) nie wymagano od uczestników wystąpień na większym forum. Teraz prezentacjom przyglądali się nawet niektórzy pracownicy uczelni.

Piąty, ostatni dzień szkolenia spędziliśmy w uczelnianym Centrum Dokumentacji Europejskiej (European Documentation Centre). Po mieszczącym się w przeszklonym, odnowionym budynku Centrum oprowadzał nas jego dyrektor, profesor Ian Thomson. Jest on twórcą bazy ESO (European Sources Online), która stanowi kompendium wiedzy na temat Europy, zawierające obecnie ponad 200 tys. opisów bibliograficznych i mnóstwo linków do innych tematów. Spotkanie zakończyło się rozdaniem certyfikatów uczestnictwa.

Fot. 4. Uczestnicy Szkolenia 2012: z prawej ekipa polska: M. Malik (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach) i B. Głowska (SGH) pierwszy z lewej prof. I. Thomson
Fot. Sonja Haerkoenen

Cieszę się bardzo, że udało mi się odwiedzić raz jeszcze Cardiff. Poznałam nowych ludzi — zaznajomiliśmy się podczas wspólnych posiłków, gdy po kolejnym dniu zajęć dzieliliśmy się wrażeniami. Z niektórymi osobami ciągle pozostaję w łączności e-mail.

W czasie jednej z pielgrzymek do kraju (11 czerwca 1999 r.) Jan Paweł II dokonał poświęcenia Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego w nowej siedzibie. Stało się to pół roku przed tym, jak zarejestrowano tam pierwszego czytelnika. Papież był więc pierwszym wyjątkowym czytelnikiem i z tej okazji wypowiedział się o roli i funkcji biblioteki, widząc w każdej księżnicy *szczególną świątynię twórczego ducha ludzkiego, który odzwierciedla owo Boże Tchnienie jakie towarzyszyło dziełu stworzenia świata i człowieka*⁵. Bogatsza o doświadczenia wyniesione z zagranicznych staży jestem gotowa uznać za *świątynię twórczego ducha ludzkiego* zarówno nowoczesną, jak i tradycyjną bibliotekę, o ile zatrudnieni tam bibliotekarze dokładają wszelkich starań, żeby jak najlepiej obsłużyć czytelnika i stworzyć mu warunki sprzyjające owocnej pracy. Staropolski poeta, Mikołaj Rej, napisał, że *Polacy nie gęsi i swój język mają*. Chciałoby się zastąpić w cytacie „język” słowem „biblioteki”... W Cardiff na przykład mają *information literacy*, a my szkolenie on-line. Przekonałam się, że Biblioteka SGH w Warszawie nie odbiega od europejskiej normy.

Głowska, B. Staże zagraniczne bibliotekarzy Biblioteki SGH w Warszawie, a wśród nich wyjazd studyjny autorki do Cardiff. W: *Biuletyn EBIB* [online] 2012, nr 5 (132), *Niepełnosprawni w bibliotekach – usługi i oferta* [Dostęp: 15.07.2012] Dostępny w World Wide Web: http://www.nowyebib.info/images/stories/numery/132/132_glowka.pdf. ISSN 1507-7187.

⁵ Patrz: *Papież w Bibliotece* [on-line]. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego [Dostęp 30.04.2012]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.buw.uw.edu.pl/wystawy/jp2/R1/index.htm>.